

INNSPILLSSEMINAR OM
INTENSJONSERKLÆRING FOR SAMSPILLET
MELLOM REGJERINGEN OG FRIVILLIG
SEKTOR 3.9.2014 – innlegg fra generalsekretær
Birgitte Brekke

FRIVILLIGHETNORGE

1. Aller først vil jeg takke for invitasjonen til seminaret. Til stede her i dag er representanter for mange svært ulike organisasjoner. De **styres** på ulike måter – de er stiftelser og medlemsforeninger – og de har helt forskjellige **formål** – religiøse, kulturelle, miljøorganisasjoner osv. men de har det til felles at de alle er **nonprofitbaserte** i tillegg til at **frivillige hoder og hender, medlemskontingenter og gaver**, er viktige ressurser for organisasjonsdriften.
2. Til stede her i dag er det også representanter fra en rekke ulike departementer. Så vidt vi i Frivillighet Norge vet, forvalter 14 ulike departementer 81 ulike støtteordninger som frivilligheten kan søke på! Og minst like viktig: departementene har mye dialog med frivillige organisasjoner om saker som organisasjonene er opptatt av. Det kan være alt fra funksjonshemmedes rettigheter, miljøvern, alkoholpolitikk eller papirløse flyktninger.
3. Også **kommunene** har stor innflytelse på frivillighetens rammevilkår. Jeg er derfor veldig glad for at også KS er til stede på dette seminaret.
4. Tema for dagens seminar er **samhandlingen mellom det offentlige og frivilligheten**. Jeg er

veldig glad for at regjeringen inviterer **hele** frivilligheten til dialog om dette **i fellesskap**. Selv om vi er svært forskjellige så har vi mange felles utfordringer i vår samhandling med det offentlige. Illustrerende for dette er for eksempel **definisjoner**: av hva som er en frivillig organisasjon, av hva et medlem er, hva en demokratisk organisasjon er osv. Lovverket opererer i dag med 4 ulike definisjoner av en frivillig organisasjon: i Lotteriloven, i skatteloven, merverdiavgiftsloven og Frivillighetsregisterloven. De ulike regelverkene for statsstøtte inneholder minst 14 forskjellige definisjoner av hva et medlem er, og i hvert fall 10 ulike definisjoner av hva som regnes som et lokallag! Dette vil Stian i LNU snakke enda mere om, tror jeg!

5. Frivillige organisasjoner har også en felles utfordring knyttet til at de møter ulike **holdninger til samarbeid OG ulike kontroll- og rapporteringsrutiner**, forskjellige steder i staten. Mens noen, som for eksempel UD og NORAD, har et klart mål om å samarbeide med frivillige organisasjoner, synes det å være fremmed for andre statsetater å vurdere om samarbeid med frivilligheten kan gi en merverdi.
6. Og sist, men ikke minst, så rapporterer alle typer frivillige organisasjoner om at de fort blir **kasteballer** mellom statsetater. Når de henvender seg til "sitt fagdepartement" er svaret ofte at bør oppsøke et **annet** departement, med hele eller deler av henvendelsen. Og svaret fra det **andre departementet** er da som

regel at de bare forholder seg til organisasjoner som er aktive på deres fagfelt, og så henvises organisasjonen **tilbake** til det departementet de opprinnelig tok kontakt med.

7. Sundvolden-erklæringen nevner frivilligheten 32 ganger. Det er oftere enn noen tidligere regjeringserklæring. Signalene er at frivilligheten skal **styrkes**, og det påpekes at frivilligheten kan spille en rolle i mange deler av samfunnet: i justissektoren, innen helse og velferd, voksenopplæring osv.
8. Sundvolden-erklæringen skisserer at det skal bli **enklere** og drive frivillig organisasjon OG legges til rett for at organisasjonene skal få **større frihet**. Løftene skaper store forventninger i frivillig sektor. Organisasjonene har forventninger om at
  - Det skal bli flere frie midler i form av driftstilskudd
  - Frivilligheten skal inviteres til å delta i utformingen av prosjektstøtteordninger.
  - Det ikke må etableres flere hindringer for organisasjonenes pengeinnsamling i offentligheten
  - Det må stimuleres til at flere bedrifter gir til frivilligheten gjennom å øke beløpsgrensen for skattefradrag til 100 000 kr for bedrifter, og at det åpnes for skattefradrag for gaver også til lokale foreninger
  - Momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner må videreutvikles slik at alle organisasjoner, uansett om de er store eller små, får samme mulighet til å få refundert all moms

- Det må etableres et fond for eierløs arv som bygges opp gjennom mange år, og som skal komme hele frivillig sektor til gode

9. Utviklingen de siste 20-30 årene har vært at det blir stadig mer komplisert å drive frivillig organisasjon. Ikke minst er blitt svært komplisert å søke på, og rapportere på, offentlig støtte.

Den **tilliten** som tidligere lå til grunn for et samarbeid mellom organisasjonene og staten om gode formål, er i stor grad erstattet med et bestiller – leverandør fokus.

De siste årene er også flere ordninger for frivillige organisasjoner basert på at organisasjonen må dokumentere omfanget på det frivillige arbeidet som gjøres.

Byråkrati og timetelling virker drepene på de frivillige. Det fører til økt antall ansatte i frivilligheten og etablerer også en terskel for for eksempel innvandrere og de uten utdanning.

10. Når det gjelder **forenkling** forventer organisasjonene at Frivillighetsregisteret blir ferdigstilt og brukt av alle departementer, som verktøy i støtteforvaltning. Frivillighetsregisteret må brukes til å definere **hvilke organisasjoner** som er målgruppe for ulike støtte- eller fritaksordninger. Det offentlige må bruke informasjonen i registeret i stedet for å be organisasjonene om å få den oversendt i forbindelse med søknad og rapportering.

11. For å styrke hele frivillig sektor i Norge må regjeringen føre en **helhetlig frivillighetspolitikk**.

Hva mener så vi i Frivillighet Norge med "helhetlig frivillighetspolitikk"?

Jo, vi mener at akkurat som regjeringen fører en næringspolitikk: for å bidra til vekst og utvikling i næringslivet, så må regjeringen føre en frivillighetspolitikk for å styrke frivilligheten som samfunnssektor. SSB opplyser at frivilligheten skaper verdier for 101 milliarder i det norske samfunnet. Til sammenlikning skapes det verdier for 179 milliarder i industrien. **Vi trenger en frivillighetspolitikk som stimulerer dem som skaper verdier ved hjelp av frivillighet!**

Og la det være sagt: å bruke frivillighet: innsamlede midler, medlemskontingent og frivillige hoder og hender - som verktøy er verken gratis ELLER spesielt enkelt!

Å bruke frivillighet som verktøy er først og fremst et **verdivalg**. Det handler om å la et medlemsdemokrati bestemme og om å legge til rette for at folk stiller på dugnaden. Fordi det gir folk mestringsfølelse, læring, fellesskap og identitet. Og aller mest: fordi det er viktig for gode nærmiljøer.

12. En frivillighetspolitikk handler altså om å **sette konkrete mål om vekst og utvikling i frivilligheten**. I tillegg handler en helhetlig frivillighetspolitikk om at regjeringen og byråkratiet må

- anerkjenne at organisasjonene bidrar med enorme økonomiske verdier

- anerkjenne at organisasjonene bidrar til bygging av tillit, samhold, identitet og demokrati og dermed har en merverdi som samarbeidspartner for det offentlige
- anerkjenne at et **mangfold av frivillige organisasjoner** er viktig for høy deltakelse og for demokratibyggning

Og det handler om at regjeringen og byråkratiet må

- respektere organisasjonenes uavhengige stilling
- respektere at organisasjonene og det offentlige har komplementære roller i samfunnet. Organisasjonene skal supplere- ikke erstatte – offentlige tjenester
- Og sist, men viktigst: regjeringen må legge til grunn at frivillige organisasjoner har en egenverdi. En vital frivillig sektor er hjørnesteinen i et levende demokrati og i velferdssamfunnet!

Avslutningsvis vil jeg igjen si: takk for invitasjonen! Vi har forhåpning om at dette innspillseminaret er starten på et nytt kapittel i statens og frivillighetens samhandling. Et kapittel der samarbeidet mellom staten og frivilligheten ikke lenger er basert på bestiller – leverandør tankegang, men på anerkjennelsen av at organisasjonene og staten sammen bidrar til å bygge et varmere, mer levende og innholdsrikt demokrati og velferdssamfunn. Jeg gleder meg til resten av dagen – og til å være med å skrive det nye kapittelet i frivillighetshistorien!